

Hindistanlı Meşhur Muhaddis Selmân en-Nedvî ile Hayatı, Hint Alt Kıtası İlim Geleneği ve Düşünceleri Üzerine

*Halil İbrahim KUTLAY, Yard. Doç. Dr.**

Halil İbrahim Kutlay: Muhterem Hocam, öncelikle selâm, hürmet ve muhabbetlerimi iletiyor, Türkiye'ye hoş geldiniz diyorum. Bizimle *Hadis Tetkikleri Dergisi* adına mülâkât yapmayı kabul ettiğiniz için şükranlarımızı arz ediyoruz. Evvelâ, eğitim-öğretime ne zaman başladınız? Nerelerde ders gördünüz? Kısaca öğrenebilir miyiz?**

Selmân en-Nedvî: 1954 doğumluyum. Tahsil hayatım, Nedvetü'l-Ulemâ Cemiyetine bağlı ilkokulda babam Muhammed Tâhir el-Hüseynî Hoca Efendi'nin eğitimi ile başladı. İlkokulu tamamlamadan Nedvetü'l-Ulemâ'nın Kur'ân-ı Kerim'i Ezberleme Enstitüsü'ne kaydedildim. 1967 yılında hıfzımı tamamladım. Nedvetü'l-Ulemâ'nın el-Ma'hedü's-Şer'î öğreniminden sonra 1971 yılında Dâru'l-Ulûm Şerî'a ve Usûlüddîn Fakültesi'ne girdim. Fakülte'de lisans

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesi, Hadis, İSTANBUL, halilkutlay@hotmail.com

** Üstat Selmân b. Muhammed Tâhir el-Hasenî en-Nedvî, yaşayan değerli hadis âlimlerinden, İslâm mütefekkeri ve davetçilerinden birisi olup, Sevgili Peygamberimizin neslinden olup seyyittir. Türkiye'de de çok iyi bilinen es-Seyyid Ebu'l-Hasen en-Nedvî'nin erkek kardeşinin kızının oğludur. Hindistan'ın Leknev şehrinde dünyaya gelmiş olup, Nedvetü'l-Ulemâ Cemiyeti'nin Dâru'l-Ulûm Medresesi'nde tahsil gördükten sonra, yüksek lisans ve doktorasını Riyad'da Abdülfettah Ebû Gudde Hoca Efendi'nin danışmanlığında ikmâl etmiş bir hadis âlimidir. Hadis, tefsir ve İslâm daveti ile ilgili yayınlanmış Arapça ve Urduca eserleri vardır. Annesinin amcası olan es-Seyyid Ebu'l-Hasen en-Nedvî'nin Urduca yayınladığı bazı eserlerini de Arapçaya çevirmiştir. Şu anda Hindistan'ın Leknev (Lucknow) şehrinde İmâm Ahmed b. İrfan eş-Şehîd Üniversitesi Rektörlüğü görevini de yürütmektedir. Türkiye'yi çok seven, ilmî toplantılara sık sık davet edilen, İlahiyat ve İslâmî İlimler Fakültelerinde konferanslarıyla, hadis alanındaki eserleriyle, Hindistan diyarındaki davet ve irşad çalışmalarıyla tanınan bu değerli üstatımızla İstanbul'da yaptığımız röportajı ilginize arz ediyoruz.

öğrenimini 1974 yılında tamamladım. Yüksek Lisansımı Riyad'da İmâm Muhammed b. Suûd el-İslâmiyye Üniversitesi'nde 1977 yılında, doktoramı da aynı üniversitede 1980 yılında tamamladım.

Kutlay: Anne ve babanızdan söz eder misiniz?

Nedvî: Babam Muhammed Tâhir Sehranfûr'daki Mazâhiru'l-Ulûm Üniversitesi mezunudur. Muhaddis allâme Şeyh Muhammed Zekerriyya el-Kandehlevî babamın hocalarından biri, mürebbisi ve danışmanı imiş. Merhum Dr. Abdül'Ali el-Hasenî'nin kızıyla evlenmesine ve Şeyh Ebu'l-Hasen Ali el-Hasenî en-Nedvî ile tanışmasına Şeyh Kandehlevî vesile olmuş. Babam 1950 yılında Ebu'l-Hasen en-Nedvî ile birlikte Hicaz'a gitmiş. Hicaz'da ve Şam diyarında davet ve tebliğ çalışmaları için iki yıl oralarda kalmışlar. Babam daha sonra hayatı boyunca Nedvetü'l-Ulemâ'nın malî işler başkanı olarak Ebu'l-Hasen en-Nedvî'nin yardımcısı olma sorumluluğunu üstlenmiştir. Merhum Şeyh Kandehlevî, babama bey'at ve irşad icâzeti vermiştir.

Anneme gelince, onun babası da Dr. Abdül'Ali el-Hasenî'den ders almış, diğer kız kardeşleriyle birlikte babalarının elinde imânî, ilmî ve rabbânî terbiye görmüş, çeşitli ev ve el sanatları, Urdu Dili Edebiyatı dersleri almıştır. Annem terbiye ve irşad erbabı, sâliha bir hanımdı. Zühd, iffet, takvâ ve salâh içinde yaşar; ibadetlerine, dua ve niyazlarına büyük bir titizlikle devam ederdi.

Kutlay: Arap ülkelerine yaptığınız ilim yolculuğunuz ve Hindistan'a dönüşünüz nasıl oldu? Arap Dilini öğrenmeye yönelik gayretlerinizden söz eder misiniz?

Nedvî: Arapçayı -Allah'a hamdolsun- Nedvetü'l-Ulemâ Cemiyeti'ne bağlı Dâru'l-Ulûm'da öğrendim. 1974 yılında Suûdî Arabistan'a gittim. Riyad İmâm Muhammed b. Suûd İslâm Üniversitesi Yüksek Lisans Kitap-Sünnet bölümüne girdim. Asıl niyetim, merhum Üstat Abdülfettah Ebû Gudde Hoca Efendi'den istifade etmek idi. Ondan İbnü's-Salah'ın *Ulûmü'l-Hadis* kitabını okudum. "Cerh ve Ta'dill Lafızları" konulu yüksek lisans tezimde danışmanım Ebû Gudde Hoca Efendi oldu. Yüksek lisans tezimi bir buçuk yılda tamamladım. Pekiyi derece ile takdim ettim. 1980 yılında "İmâm ed-Dehlevî'nin İlmî Gayretleri" konulu doktora tezimi verdikten sonra Hindistan'a döndüm. Dâru'l-Ulûm'da Hadis İlimleri ve Tefsir hocası olarak ders vermeye başladım. *Mişkâtü'l-Masâbih* ile başladım. Sonra *Sünen-i Tirmizî* dersleri verdim. Kur'ân-ı Kerim'deki ilk sûrelerin -Bakara ve Âl-i İmran sûrelerinin- tefsirini okuttum.

Bütün gayretimi derslere iyi hazırlanmaya, iyi hazmetmeye ve öğrencilere kolaylaştırmaya verdim. Böylece öğrencilere okudukları derslerin ilmî zevkini tattırma amacı taşıyordum. Öğrenciler derslerime büyük bir arzu ve istekle katılırlardı.

1974 yılında Fakülte'nin dördüncü sınıfında iken İslâm Gençliği Cemiyeti'ni (Cem'ıyyetü Şebab'il-İslâm) kurmuştum. Riyad dönüşü iki yıl ders verdikten sonra 1982 yılında davet ve ıslah çalışmalarına başladım. Hindistan'da Doğu'dan Batı'ya Kuzey'den Güney'e seyahatler yaptım. Bu çalışmalar başarılı ve verimli oldu. Gençler ve öğrenciler, eğitim ve öğretime de sosyal ve ekonomik meselelere de önem veren bu birleştirici fikrî davet hareketi etrafında birleştiler.***

Kutlay: Hindistan içinde ve dışındaki tedris ve irşad tecrübelerinizden bize neler anlatmak istersiniz? Hayatınızda gördüğünüz, tanıdığınız ideal örnek eğitimciler kimlerdi?

Nedvî: Öğrencilik döneminde Hindistan'da Üstat Muhammed er-Râbî' el-Hasenî, Üstat Habîburrahmân es-Sultanbûrî ve Üstat Burhâneddîn es-Senbehlî gibi pek çok örnek eğitimci tanıdım. Riyad'da muhaddis allâme Abdülfettâh Ebû Gudde ve Ahmed Hasen Ferhat gerçekten ideal eğitimci idiler. Üstat Mennân el-Kattan, Üstat Said Havva ve Üstat Atıyye Sâlim derslerinde bulunmadığım halde konferanslarından en çok etkilendiğim üstatlar arasında yer aldılar.

Kutlay: Hindistan ve İslâm dünyasında henüz gerçekleştirilmemiş olan temennileriniz nelerdir?

Nedvî: En büyük temennim, Müslümanların şerefli geçmişlerine dönmeleri, uluslararası sömürge sistemlerinden kurtulmaları ve her açıdan bağımsız olmaları, ayrıca geçen on üç asırda olduğu gibi İslâmcı-laik, dindar-liberal ayrımı olmaksızın tek tip İslâmî Eğitim Sistemi'nin kurulmasıdır.

Kutlay: Beni "Hadis İcâzeti" ile şerefliyorsunuz. Geçmişte ve günümüzde ilmî icâzetler hakkındaki değerlendirmeniz nedir? Değerli üstatlardan icâzet almanın önemi ve değeri nedir? İlim talebesi ile üstatı arasındaki kalbî irtibatın takviye edilmesinin önemi nedir?

Nedvî: Günümüzde hadis icâzetleri ve diğer ilmî icâzetler artık teberrüken –bereket elde etmek için- verilen icâzetler olarak değerlendirilmelidir. İcâzetlerin senedlere itimat edilen ilk asırlardaki ilmî rolü ve değeri bugün görülmemektedir. Yaklaşık olarak üçüncü ve dördüncü hicrî asırdan itibaren kitaplar asıl kaynak olarak kabul edilegelmiştir. Fakat bu ümmetin farklı bir özelliği olması sebebiyle "icâzet" geleneğine ihtimam gösterilmeli ve bu şerefli gelenek korunmalıdır.

*** Bu cemiyet, günümüzde Hindistan'da en faal İslâmî cemiyet olarak davet, irşat ve eğitim çalışmalarına devam etmektedir.

Bütün bunlardan daha önemlisi; icâzetin, talebe ile üstat arasındaki canlı ilmî ve kalbî irtibatın devamına vesile olmasıdır. Bu irtibat, okullarda ve fakültelerdeki resmî ve rutin uygulamalardan olumsuz yönde etkilenmiştir. Günümüzde hocalar kendisinin seçmediği talebelere ders vermekle yükümlü tutulmakta, talebeler de severek takdir ederek tercih edecekleri hocalar yerine, tercih etmedikleri hocalardan ders almak zorunda kalmaktadırlar. Bu durum, talebe-hoca irtibatının rutin ve resmî bir ilişki olarak kalmasına sebep olmaktadır.

Kutlay: İslâmî ilimler talebesinin ve özellikle hadis ilimleri talebesinin yetişmesinde atılacak en önemli adımlar nelerdir? Kadim muhaddis ve fâkihlerin yolundan yürümek isteyen İslâmî ilimler talebelerine tavsiyeleriniz nelerdir?

Nedvî: Öğrencilerin ilimlerinin kökleşmesi ve ilmî zevk elde etmeleri konusunda en faydalı husus, âlimlerin biyografilerini, ilim tahsilindeki tecrübelerini ve ilim yolundaki fedakârlıklarını çokça mütalâa etmeleridir. Meselâ: Zehbî'nin *Siyer A'âmî'n-Nübelâ*, ve *Meşâhîru Ulemâ'l-Emsâr*, İbn Hallikân'ın *Vefeyâtü'l-A'yân*, Abdülhayy el-Hasenî'nin *Nüzhetü'l-Havâtır*, Abdülfettah Ebû Guddê'nin *Safahât min Sabri'l-Ulemâ alâ Şedaidi'l-İlm ve't-Tahsîl* gibi himmeti kamçılacak gayreti artıracak ve enerji depolayacak kitaplar okunmalıdır.

Kutlay: Merhum Üstat es-Seyyid Ebu'l-Hasen en-Nedvî'nin Hint diyarında İslâmî ilimlerin ihyâsı konusundaki rolü nedir? Üstadın çağdaş İslâm düşüncesindeki rolü nedir? Sizin bakışınızla es-Seyyid Ebu'l-Hasen en-Nedvî kimdir?

Nedvî: Üstat es-Seyyid Ebu'l-Hasen en-Nedvî, ilim edebi, ilmî araştırma, ruh aydınlığı, davet gayreti, nefis ıslah ve toplumu ıslah konusunda tek başına bir ümmet, başlı başına bir cemaat idi. Kur'ân İlimleri, Hadis, Fıkıh, Arap Dili ve Edebiyatı, İslâm Düşüncesi, İslâm Daveti ve Ümmetin önemli meseleleri konularında eserler telif etmiştir. Onun hakkında pek çok kimse kitap yazmış; hayatı, düşüncesi ve hizmetleri konusunda yüksek lisans ve doktora tezleri yazılmıştır. Ebul-Hasen Nedvî'nin kitaplarına ve onun hakkında yazılanlara bakıldığında onun ilmî ve amelî yönden pek çok eserinin olduğu görülecektir.

Kutlay: En önemli çağdaş Hint âlimleri kimlerdir? Sizin kendilerinden istifade ettiğiniz çağdaş Hint âlimleri kimlerdir? Dr. Mustafa el-A'zamî'nin yaptığı ilim ve davet çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Nedvî: Çağdaş Hint âlimleri isimlerini burada veremeyeceğim kadar çoktur. *Nüzhetü'l-Havâtır*'ın sekizinci cildini okumanız ve Ebu'l-Hasen en-Nedvî'nin eserlerine bakmanız yeterlidir. Şunu diyebiliriz: Asrımızın Hindistan âlimleri, Hindistan'daki büyük medreselerde 'Hadis Şeyhliği' makamında

olan âlimlerdir. Ayrıca telif ve araştırma ile meşgul olan araştırmacı ilim adamları da bulunmaktadır. Ben özellikle eğitim döneminde istifade ettiğim bazı âlimleri saydım. Kitaplarından, hutbelerinden ve konferanslarından yararlandığım onlarca âlim de vardır. Dr. Mustafa el-A'zamî *Dirâsat fi'l-Hadisi'n-Nebeviyyi'sh-Şerif* kitabından yararlandığım değerli bir ilim adamıdır. A'zamî, meşhur muhakkik âlimlerden, meşhur araştırmacılardan biri olup hadis alanında güvenilir, otorite şahsiyetlerden biridir.

Kutlay: Rektörü olduğunuz İmâm Ahmed b. İrfan eş-Şehîd Üniversitesi'ndeki eğitim ve öğretimi nasıl buluyorsunuz? Üniversitenize Türk talebeler kabul ediliyor mu? İstenen şartlar neler?

Nedvî: Üniversitemiz -İmâm Ahmed b. İrfan eş-Şehîd Üniversitesi- henüz ilk aşamasındadır. Bu üniversitede Şerî'a Fakültesi ile İslâm Düşüncesi ve Davet Enstitüsü'nde lisans eğitimi yapılmaktadır. Şerî'a Fakültesi bütün medreselerde izlenen resmî müfredatta yaptığı değişikliklerle farklılık arz etmektedir. Bu fakültede sadece Hint uyruklu öğrenciler öğrenim görmektedir. Henüz yabancı ülkelerden öğrenci kabulü başlamamıştır. Belki de hava durumu ve iklim şartları yabancı öğrenciler için pek müsait görülmemektedir. Ancak yabancı öğrencilerin okullarımızı ziyaret etmelerini tavsiye ediyoruz.

Kutlay: Hindistanlı pek çok kardeşimizin Arapça konuşmayan İslâm ülkeleri vatandaşlarından çok daha güzel bir şekilde talâkat ile Arapça konuştuklarını görüyoruz. Bunu sırrı nedir?

Nedvî: Arapçayı güzel konuşan Hintli öğrencilerin büyük çoğunluğu Nedvetü'l-Ulemâ Cemiyeti'nin Dâru'l-Ulûm Medresesi mezunlarıdır. Bu medrese, öğrencilerinin Arapça Hitabet ve Arapça İmlâ melekesi kazanmalarına büyük önem vermektedir. Bu sebeple Arapça Kulübü kurulmuş olup çalışkan öğrencilerle bu kulüpten yararlanan öğrenciler, gerek Arapça hitâbet ve gerekse Arapça yazı konusunda güzel bir meleke kazanmaktadırlar. Diğer medreselerde maalesef bu konuya gerekli özen gösterilmemekte, dolayısıyla öğrencilerde bu meleke bulunmamaktadır. Bu durumu Türkiye'de de müşahede etmekteyiz. Genellikle öğrencilerimizde Arapça konuşma ve Arapça hitap etme alışkanlığı bulunmamaktadır. Ancak son yıllarda güzel Arapça konuşabilmek için ciddi teşebbüsler görülmekte ve güzel sonuçlar alınmaktadır. Bunun gelecekte çok daha fazla olacağı konusunda ümitliyiz.

Kutlay: Fitnenin hâkim olduğu, bilgisizliğin yaygınlaştığı, gençlerin önünde nefsî arzuları körükleyen birçok olumsuzlukların bulunduğu bir sırda Sünnet-i Nebeviyye yeniden nasıl ihyâ edilebilir?

Nedvî: İslâmî İlimlerin öğretilmesi, yayılması ve yaygınlaştırılması için ciddi çalışmalar yapılması, Kur'an ve Sünnetin ezberlenmesi için yarışmalar

düzenlenmesi, İslâmî ilimlerin özendirilmesi, teşvik edilmesi, bu ilimlere duyulan ilginin artırılması için bütün yeni teknolojik araçların kullanılmasına ihtiyaç vardır. Ayrıca sert ve radikal tavır sergilenmeden; Sünnet'i uygulama, Sünnet'i ihyâ etme, Sünnet'e sarılma, Sünnet'le şeref duyma ve Sünnet'e davet etme konusunda canlı örneklerle ve ideal şahsiyetlere gerek vardır.

Kutlay: Bizde hadis tahrîciyle meşgul olan üstatlar ve akademisyenler çok çok az. Hadis tahrîcinin önemi ve ilmî tahrîc esasları konusunda tavsiyeleriniz nelerdir?

Nedvî: Öğrencilere hadis tahrîcinin öğretilmesi konusunda Mahmud et-Tahhan'ın *Tahrîc Usulü* gibi bu konuda telif edilen kitaplardan da yararlanarak pratik çalışma yapmak üzere ders ve müzakere halkalarının kurulması gerekir. Bu konu, ders saatlerinden birinde okunan bir ders olarak kalmamalı, bilakis Hadis Tahrîci konulu çalışma ve uygulamalar yapılmalıdır. Fakat hadislere hüküm vermede ifrat, tefrit ve sert tavırlar caiz değildir. Bilakis hadisler hakkında verilecek hükümler, üzerinde ittifak edilen büyük âlimlerden alınmalıdır. Hadis tahrîci metotlarını öğrenme, maharet kazanma amacıyla hadis tahrîci ile meşgul olunmalı, yoksa bağımsız hüküm vermeye çalışılmamalıdır.

Kutlay: Geçen asırda Hint diyarında ortaya çıkan, kendilerini Kur'âniyyûn veya Ehl-i Kur'ân diye isimlendiren, Sünneti inkâr ederek sadece Kur'âna davet eden bir grup Türkiye'de de Meâlciler adıyla ortaya çıktı. Bunlara karşı nasıl bir mücadele verilmeli ya da böylelerine nasıl nasihat edilmelidir?

Nedvî: Kur'âniyyûn taifesi, İslâmî gerçekleri tahrif eden, kendilerini ve başkalarını saptıran, türlü şeytanlık oyunları ve hilelerle meşgul olan ehl-i bid'at gruplarından biridir. Bilindiği gibi; Kur'ân Muhammed Mustafa sallellâhu aleyhi vesellem'e indirilmiş olup, Muhammed Mustafa sallellâhu aleyhi vesellem, Kur'ân'ı sözleriyle ve amelîyle açıklamıştır. İnsan, iki rekât namazı bile sadece Kur'ân'a dayanarak kılamaz. Kur'ân, Kur'âniyyûn taifesi elinde bir oyuncaktan ibaret olup Kur'ân'ın manalarıyla oynamaya çalışmakta, tahrif etmekte ve gerçeğlerden sapmaktadırlar.

Kutlay: Bizde ve İslâm dünyasında bazı çağdaş yazarlar ve araştırmacılar kaderi, kabir azabını, şefâat-i Muhammediyye'yi, Hz. İlsâ'nın nüzûlünü, Mehdi'nin gelişini inkâr gibi konularda Mu'tezile'nin ve diğer ehl-i bid'atın görüşlerini savunuyorlar. Sanki Mu'tezile yeniden doğmuş gibi... Bu konuda görüşünüz nedir?

Nedvî: Yeni Mu'tezile, kadîm mutezile gibidir, aynı şekilde değerlendirilmelidir. Ehl-i Sünnetin mutedil ve müstakim çizgisinden, İslâm cemaatinden ayrılmışlar, itizâl erbabı olmuşlardır. Oysa Müslümanlar İslâm cemaatine, sevâd-ı a'zam'a (büyük İslâm topluluğuna) bağlı kalmalıdır. Böyleleri Batılı

kirli ellerin ürettiği çocuksu düşüncelere ya da şeytanî akıllara dayanmaktadır. Onların nezdinde ne nasların değeri var, ne de selîm aklın. Görüşleri, çalıp oynadıkları içi boş sözler ve basit iddialardan ibarettir.

Kutlay: Bazı yazar ve araştırmacılar da Pakistan asıllı Seyyid Fazlurrahman bin Mevlâna Şihâbüddin etkisindedir. Kitaplarını tercüme ettiler ve düşüncelerini yayınladılar. Sizin bu zat ve düşünceleri hakkında genel olarak görüşünüz nedir?

Nedvî: Falan ya da falancanın etkisinde kalmak, ya da Fazlurrahman veya Abdurrahman hayranı olmak râsîh âlimlerin, ilim talebelerinin yolu değildir. Bu yol, sahih şer'î ilimlerde kendine özgü görüşü olmayan zayıf iradeli kimselerin yoludur. Her konuda evlâ olan; görüş ve düşüncelerinin doğruluğuna seçkin âlimlerin tanıklık ettiği ihtisas erbabına başvurmaktır. Fazlurrahman'dan etkilenmek doğru değil, doğru bir çizgi değil.

Kutlay: Muhammed İkbâl, Muhammed Hamîdullah, Mustafa el-A'zamî hakkında görüş ve düşüncelerinizi sormak isterim.

Nedvî: Bunlar İslâmî İlimlerin ve İslâm Düşüncesinin müstesna şahsiyetleridir. Dr. Muhammed İkbâl İslâm şairi, mütefekkeri ve filozofudur. Üstat Hamîdullah muhakkik âlim, tetkik ehli, araştırmacı, başarılı ve kudretli bir müelliftir. Dr. Mustafa el-A'zamî ise değerli bir muhakkik, muktedir bir araştırmacı, günümüzün hadis âlimidir.

Kutlay: Sünnet-i Seniyye'nin ilâhî vahiy türlerinden bir vahiy olduğu değerlendirilmesine katılıyor musunuz? Daha açık bir ifade ile şunu sormak istiyorum. Gerçekten Muhammedî Sünnet vahiy midir?

Nedvî: Nebevî Sünnet ister doğrudan vahiyle sabit olsun, isterse Hz. Peygamber sallallahu aleyhi vesellem'in ictihâdı olup sonradan vahiyle desteklensin, nesh olunmadığı sürece "vahiy" olarak kabul edilmelidir. Ancak sünnetin detayına girmediği, hakkında herhangi bir şey emretmediği, tamamen dünyevî olan konular hakkındaki sünnet, Hz. Peygamber'e verilen "ictihad hürriyeti" olarak değerlendirilmelidir.

Kutlay: Şakk-ı sadr, inşikâk-ı kamer gibi Muhammedî mûcizelerin inkârı konusunda ne dersiniz?

Nedvî: Mûcizeleri inkâr edenler akli kıt, bilgisi sığ, düşünce ve tefekkürü basit olan kimselerdir. Dünya mûcizelerle doludur. Kendi varlıklarını, varlık âlemini tefekkür etseler zerrelere her bir zerrede nice mûcizeleri göreceklerdir. İnsanın karşılaşp da inceliğini düşünmediği normal saydığı mûcizeler olduğu gibi; akli kıt olanların, düşüncesi basit olanların imkânsız saydığı ama derin düşünce sahiplerinin mümkün olabileceğini ifade ettikleri, ilim ve akıl erbabı nezdinde kabul edilebilir delillerle ispat edilen olağanüstü mûcizeler

vardır. Mekke döneminde Allah Resûlü'nün göğsünün melekler tarafından yarılması (şakk-ı sadr), Mekke'de bir gece mübarek elinin işaretleriyle ayın iki parçaya ayrılması (inşikâk-ı kamer) mucizeleri Ehl-i sünnetin ittifakla kabul ettiği nebevî mucizelerdendir.

Kutlay: Kadîm ve modern selefi hareketi, ilmî selefilik ve silahlı selefilik hakkındaki görüşünüz nedir?

Nedvî: Selefilik bir-iki asır önce kullanılmayan yeni çıkan bir terimdir. Selefilik, tarifi tam olarak tespit edilmeyen bulanık bir terimdir. Ne selefler net olarak bellidir, ne de görüşleri netleşmiştir. Bu terim, birilerini tenkit etmek için polemik yapanların ya da kendi görüşlerini selef âlimlerine nispet edenlerin kullandıkları bir terimdir. Selefliğin açık, anlaşılır, kesin bir anlamı yoktur. Günümüzde selefliğin başkalarını kâfirlikle veya bid'atçı olmakla suçlayan çok sert ve olumsuz örnekleri vardır. Bu sebeple bugün selefilik, Müslümanlar arasında kör bir fitnedir. Şirk ve bid'at kavramlarıyla müslüman kardeşlerini suçlamaktadırlar. Oysa "şirk" bilinen bir kavramdır, "bid'at" bütün âlimler tarafından bilinen bir kavramdır. Bu çeşit kavramlar ilim adamları tarafından açıklanmış, şerh edilmiş, açıkça tarif edilmiştir. Fakat bu taife, imanın karaborsasını kurmuş, kendilerinden olmayanları ya tekfir etmiş ya da bid'atçilikle itham etmiştir.

Kutlay: Geçmişte ve günümüzde sûfilik; ya da kadîm zâhidler ile günümüz tasavvuf erbabı hakkındaki görüşünüz nedir?

Nedvî: Şerî'ata sarılan, nefsi tezkiye ve ihsan derecesine erişmekle meşgul olan, şerefli sünnete önem veren tasavvuf erbabı hak yol üzerindedirler, hatta onlar en seçkin ve en temiz kişilerdir. Ama tarikâtı Şerî'ata tercih eden, sünnete sarılmayan, Allah'ın Şerî'atına paralel yeni bir Şerî'at icat eden, Allah'ın yükümlü tutmadığı şeylerle insanlı yükümlü tutan cahil sûfiler, batıl yol üzerindedirler.

Kutlay: Taşkınlık, aşırılık ve radikal tavırlar sergileyerek İslâm'ın temel sabit esaslarına açıkça aykırı davranmaları sebebiyle, dünya çapında İslâm'ın ve Müslümanların şerefli itibarını zedeledikleri halde kendilerini "Müslüman" olarak nitelendiren yeni silahlı hareketler, İslâm Dünyasında ve Avrupa'da bazı Müslüman gençleri kandırdılar. Müslüman gençlerimizin bu karanlık silahlı hareketlere kanmalarının sebepleri sizce nelerdir?

Nedvî: Silahlı hareketler Allah ve Resûlü'nün düşmanlarıyla, işgalcilerle, halkına baskı yapan zalimlerle cihat ettikleri ve İslâm Şerî'atı'nın -adalet, şefkat, merhamet ve hoşgörü gibi- temel ahlâkî ilkelerine bağlı oldukları takdirde hak yol üzerindedirler. Fitne uyandıran, Müslümanlarla çarpışan, kendilerinin dışındaki İslâmî cemaatleri ve İslâmî hareketleri tekfir eden silahlı örgütler ba-

til üzerinedirler. Onların “cihat” adına gösteri yapmaları fitne, polemik ve yalandan başka bir şey değildir.

Kutlay: Allah’a hamdolsun, ülkemizde İslâmî ilimlerin Türkçe tedris edildiği yüze yakın İlahiyat Fakültesi yanında, ilk defa 2011 yılında eğitim ve öğretimin tamamen Arapça yapıldığı İslâmî ilimler Fakülteleri açıldı. Yakında tamamen Arapça tedrisat yapılan Uluslararası İslâm Üniversitesi’nin açılmasını da ümit ediyoruz. Bu gibi fakültelerde İslâmî ilimlerin eğitim ve öğretiminde temel prensipler neler olmalıdır?

Nedvî: Türkiye’deki İslâmî ilimler Fakülteleri Kur’ân ve Sünnete hizmet etmek, müctehid İmâmların, mütemekkin ve derin âlimlerin mirasını ihyâ etmek üzere kurulmalıdır. Bu fakültelerde, İslâmî terbiyeye önem verilmeli, şer’î âdâba sınıksız bağlı kalınmalı; şekil, ruh, ilim ve ahlâk itibariyle müstesna Osmanlı âlimlerinin çizgisi ihyâ edilmelidir.

Kutlay: Daha önce merhum üstat Ebu’l-Hasen en-Nedvî’nin Türkiye’ye yaptığı ilmî ziyaretler gibi siz de Türkiye’ye yaptığınız ziyaretlerle, verdiğiniz konferanslarla, sempozyumlara katılımınızla, tavsiye ve tenkitlerinizle Türkiye’deki İslâmî tedrisata büyük önem verdiğinizi gösteriyorsunuz. Oğlunuz Yunus Selamn el-Hasenî en-Nedvî’yi de yüksek lisans öğrenimi için İstanbul’daki Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi’ne yönlendirdiniz. Sizin bu konudaki beklentileriniz, temennileriniz ve tavsiyeleriniz nelerdir?

Nedvî: Hindistan’ın büyük Osmanlı Devleti ile güçlü ilişkileri vardı. Globalleşen dünyada bu ilişkiler daha çok güçlenmeli ve geliştirilmelidir. Karşılıklı ilmî toplantılar yapılmalı, görüşmeler ve ziyaretler sürekli olmalı, nihayet İslâm ümmeti yeniden o şerefli günlerine dönmeli, Müslümanlar şanlı geçmişine kavuşmalıdırlar. Türkçe’den Urducaya, Urduca’dan Türkçe’ye tercüme faaliyeti geliştirilmelidir. Bunun için ilmî bir akademi, Türk-Hint İlim Merkezi kurulmalıdır. Türkiye’de kurulacak Uluslararası İslâm Üniversitesi, var olan üniversitelerden daha güçlü ve daha geniş kapsamlı olmalıdır. Uluslar arası İslâm davetinin sorumluluğunu taşıyacak, Türkiye’de çağdaş eğitim, öğretim ve davet projelerini geliştirip uygulayacak güçlü, şuurlu ve yetenekli bir nesil yetiştirilmesi hedeflenmelidir.

Kutlay: Bu münasebetle size yakında İstanbul’da Üstat Muhammed Avvame Hoca Efendi danışmanlığında İmâm Muhammed Zahid el-Kevserî Hadis Araştırmaları Merkezi’nin açılacağı müjdesini vermek istiyorum. Türkiye’de bu gibi ilmî merkezlerin açılması konusunda görüşünüz nedir?

Nedvî: İstanbul’da çok değerli muhaddis üstat Muhammed Avvame Hoca Efendi danışmanlığında İmâm Muhammed Zâhid el-Kevserî Hadis Araştırmaları Merkezi’nin açılma müjdesini hayırlı bir müjde olarak değerlendiriyorum.

Son derece sevindiğimi ifade etmek istiyorum. Üstat Muhammed Avvâme hoca efendi bu vazifeye gayet ehil ve son derece layık bir şahsiyettir. Bu merkezde birçok ilmî hadis faaliyetlerinin gerçekleştirileceğini ümit ediyorum. Böylece çok değerli âlimlerin gitmesinden sonra yaşanan büyük bir boşluk kapanmış olacak ve bu merkez kaybolan zaman dilimini, özlenen dönemi tekrar ihyâ edecektir, inşaallah. Bu, Cenâb-ı Hak için son derece basittir. Dualarımın sonu: Âlemlerin Rabbi Allah'a hamdolsun.

Kutlay: Hocam, bu yönlendirici ve bilgilendirici tavsiyeleriniz için kendi adıma ve *Hadis Tetkikleri Dergisi* okuyucuları adına çok teşekkür ederim. Allah razı olsun, Allah'a emanet olunuz.